

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, MARCH 29, 1943

LETO XLVI. — VOL. XLVI.

Amerikanci so nenadno napadli v Tuniziji

Amerikanci prodirajo proti osiški zrakoplovni bazi v centralni Tuniziji. Tudi angleška osma armada, ki ruši utrjeno Mareth linijo poroča o lepih uspehih.

Zavezniški gl. stan v Afriki, 28. marca. — Ameriške čete so nenadno ofenzivo proti Fondouku v osrednji Tuniziji poročajo o uspehih v tem pogonu, dočim se pomice osma angleška armada na jugu vedno globlje v močno utrjeno Mareth linijo. Armadi napreduje natančno po načrtih, se glasi poročilo.

Fondouk leži 15 milj južno-zahodno od važne letalske baze osišča pri Kairouan. Amerikanci so tudi z uspehom odbili izpad nemške pehote vzhodno od Maknassy, ki leži več kot 100 milj južno najnovjših bojev ameriških čet.

Francoške čete so pa z naskokom vzele višine s katerih obvladujejo planjave, kjer leži v strelskih jarkih osiška pehota. Francozi so dobili v roke mnogo ujetnikov.

Berlinski radijo je včeraj poročal, da so Amerikanci in Angličani na tem, da pričnuje novo ofenzivo v severni in centralni Tuniziji in da so dospeli iz Anglije v novjšem času najbolj izurjene čete v severno Tunizijo.

Obe, tako ameriška kot angleška ofenziva sta izdatno jačji, kot so jih pa izvedli dozdaj. Zlati dovažajo v pozicije težko topništvo.

Angleška kolona, ki je obšla skrajni južni konec Mareth linije, je dospela do točke, ki je oddaljena samo osem milj od El-Hamma, ki je osiška baza, 20 milj zahodno od zaliva Gabes.

Zavezniška letala so včeraj bombardirala okolico El Hamma in bombe so zažgale 40 osiških vozil. Napad je trajal tri ure.

Dozdaj še ni jasno, če osma angleška armada še naprej napada Mareth linijo pri Zarati, da si izsili prehod skozi to "malo Maginot linijo," ali je osredotočila svoj napad kje drugje. Tukaj traja boj že polnih sedem dni, ne da bi se moglo še vedeti, katera stran bo zmagala.

Prva angleška armada, ki stoji nasproti osiški liniji pred Bizertom in Tunisom v severni Tuniziji, je začela včeraj, kot trdijo poročila, tipati za najšibkejšo osiško točko v tej črti.

Tekom zime je prišlo skrivoma na Norveško 1,000 angleških in norveških bojnikov

London. — Iz Švedske se poroča, da se je spustilo tekom zime s padali na norveško ozemlje 500 angleških tajnih agentov in prav toliko število norveških častnikov in vojakov. Zdaj zdijo v skrivnih krajih in čakajo na ukaz za napad.

NOVI GROBOVI

Joseph Penko

V soboto zjutraj okoli 9:30 uri se je pripetila nesreča na New York Central železnici, ki je zahtevala življenje Josepha Penko, po domače Jerevov, star 72 let, stanujoč na 14930 Sylvia Ave. Tukaj zapuša samo sestrično Antonio, omoženo Repic, stanujoč na 765 E. 156. St. Doma je bil iz vasi Čepno-fara Košana, kjer zapuša več sorodnikov. Tukaj je bival 35 let. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob 8:45 uri iz Želetovega pogrebneha zavoda, 458 E. 152. St. ter v cerkev Marije Vnebovzete ob 9:30 uri in na to na Kalvarijo pokopališče. Bodi mu ohranjen blag spomin, preostalim sožalje.

Mary Kapla

V nedeljo popoldne ob 4. uri je umrla na domu, 1107 Addison Rd. Mary Kapla, rojena Mežnaršič, stara 58 let. Doma je bila iz vasi Drska pri Novem mestu, odkoder je prišla v Cleveland pred 38 leti. Tukaj zapuša soproga Vincent, tri sime: John, Pvt. Frank, Albert, pet hčera: Mary Eppich, Louise Gerbec, Pauline Novak, Angela Kassimatic, Julia Sporeic in vnuke. Bila je članica podružnice št. 25 SZZ. Pogreb se bo vršil iz Zakrajškovega pogrebneha zavoda, 6016 St. Clair Ave. Čas pogreba še ni določen. Naj v miru počiva, ostali družini naše sožalje!

Zavezniki so pričeli z drugačno akcijo proti podmornicam

Lizbona. — Portugalski mornariški krogi poročajo, da so osiške podmornice napadle pred štirimi dnevi skupino zavezniških ladij, ki so bile namenjene v Severno Afriko. Ena zavezniška tovorna ladja je bila potopljena, a osišče je izgubilo štiri podmornice.

Zavezniki so začeli zdaj z drugačno taktiko pri obrambi pred podmornicami. Namesto, da bi se, kot je bila dozdaj navada, razpršile, kadar napadejo podmornice, se tovrne ladje strnejo tesno skupaj, a okrog njih zavzamejo pozicije bojne ladje, ki so jim pridružene za spremstvo.

Odkar so začeli zavezniki s te vrste obrambo oziroma napadi, je manj zavezniških ladij potopjenih, a osišče izgublja več podmornic.

Še tri dni preostaja za nabiranje Rdečega križa

Kampanja za Rdeči križ mora prinesiti v Greater Cleveland vsak dan najmanj \$90,000, da bo dosežena zaželjena kvota. V soboto je bilo darovanega vsega skupaj \$1,507,000, kvota je pa \$1,780,000. Kampanja je samo do konca marca. Kdor še ni prispeval, naj da te tri dni.

Tobakira je prišla do veljave

Washington. — Izdelava njuhalnega tobaka je dosegla v Zed. državah lansko leto rekord, ki presega vse poprejše. Sodi se, da je temu v velikem obsegu vzrok to, ker je prepovedano kaditi v mnogih tovarnah in ladjedelnih. Mesto da bi kadili, ker ne smejo, pa delavci tobak njuhajo. Lansko leto je bila produkcija njuhalnega tobaka 41-160,926 funtov, za 4 odstotke več kot leto prej.

Angleški bombniki so zopet razbijali po Berlinu v soboto večer

New York. — Prekoceanska poročevalna agencija naznanja iz Berlina, da so angleški bombniki v soboto večer bombardirali Berlin. Radio iz Berlina zagotavlja, da se je posrečilo samo enemu delu angleških bombnikov doseči nemško prestolico.

Ta napad so izvršili Angleži štiri tedne po zadnjem napadu na 1. marca. Takrat so izgubili Angleži 19 bombnikov.

Nemci poročajo, da so dospeli na angleški bombniki nad Berlin od zahoda in juga. Protizračne baterije so začele s takim topniškim ognjem, da angleški bombniki niso utegnili poiskati tarč. Vrgli so bombe, kjer bilo in odleteli domov.

Vendar pa Nemci priznajo, da so razstreljivne bombe napravile veliko škodo v rezidenčnih okrajih.

Dobrodelna prireditelj

Vstopnice za prireditelj Slovenske sekcije št. 2 JPO, ki se vrši na cvetno nedeljo v SND na St. Clairju, so v predprodaji in jih lahko dobite v uradu Ameriške Domovine, uradu SDZ, v slaščičarni Mrs. Makovec v SND in pri društvenih zastopnikih. Cena vstopnicam je \$1.00 in 50 centov.

BOJNA FRONTA

PACIFIK—40 japonskih bombnikov in bojnih letal je napadlo zaliv Oro. Eno ladjo so potopili in eno poškodovali. Zavezniki so jim vrnil s tem, da so uničili Japoncem 13 bombnikov in jih 8 poškodovali. Ameriško ladjevje je ustavilo in razpršilo močno skupino japonskih ladij, ki so bile namenjene najbrže proti Kiski na Aleutih. Spopad je bil zadnji petek.

RUSIJA—Rusi so odbili močan nemški poskus prebroditi reko Donec vzhodno od Harkova. Drugače ni posebnih sprememb na ruski fronti.

WASHINGTON—Senator Ball iz Minnesote je izjavil, da mera mesa, kot je po našem racioniranju, ne bo zadostovala za delavca, ki opravlja težka dela.

STOCKHOLM—Tukaj krožijo govorice, da je nemški zunanji minister von Ribbentrop izgubil naklonjenost Hitlerja. Javna tajnost je bila vedno, da feldmaršal Goering in propagadni minister dr. Goebbels ne marata Ribbentropa, ki je znal pa dozdaj vedno ostati v milosti pri Fuehrerju.

Javni poziv in zahteva na zastopnika Vehovca

Slovenski demokratski klub 32. varde je na redni seji dne 26. marca soglasno sklenil javno in strogo obsoditi delovanje mestnega zastopnika Anton Vehovca, katero delo je usmirjeno proti interesom 32. varde na škodo davkoplačevalcem. Strogo tudi obsoja protivno delovanje proti županu Frank J. Lauscheta, kateri strumno stoji za principu predsednika F. D. Roosevelta.

Slovenski demokratski klub 32. varde kot edina politična organizacija, ki se je zavzela za izvolitev Anton Vehovca za mestnega zastopnika si vzame pravico, da stavi na njega sledeče zahteve:

1. Da brezpogojno in dosledno podpira delovanje župana Frank J. Lauscheta ter glasuje v mestni zbornici za predloge, ki so po njem priporočani.

2. Da v ponedeljek 29. marca brezpogojno in nekompromisno glasuje za razdelitev mesta v 29 vard po načrtu, ki je bil priporočan po demokratski stranki v mestu Clevelandu.

3.—Da se drži principov, na podlagi katerih je bil izvoljen in glasuje kompaktno v smislu načel demokratske stranke.

4. Da redno poseca seje mestne zbornice in seje njih odsekov.

5. Da se ponaša na sejah dostojno in rešpektivno v kredit in spoštovanje varde in njih državljanov.

6. V slučaju, če noče slediti navodilom tistih, ki so ga izvolili v zastopstvo njih interesov, naj prepusti mesto drugemu, ki bo drage volje sledil željam in hotenju vardnim državljanom. Za Slovenski demokratski klub 32. varde: John Pezdirtz, predsednik.

Četrta obletnica

V torek 30. marca bo darovana v cerkvi Marije Vnebovzete ob 8:30 zjutraj maša za pokojno Matildo Walland v spomin 4. obletnice njene smrti.

Adamič bo pomagal La Guardiji

Newyorški župan La Guardia, kateremu bo poverjena važna naloga v Severni Afriki, je že izbral tri pomočnike v tej misiji, med temi je pisatelj Louis Adamič.

New York. — Kot znano je predsednik Roosevelt poklical newyorškega župana La Guardia v vojaško službo. Kakšna naloga mu bo poverjena, še ni dano v javnost, vendar se govori, da bo imenovan vojaškim guvernerjem bivših italijanskih kolonij v Severni Afriki.

S seboj bo vzel iz Amerike več svetovalcev ali pomočnikov in kot se naznanja iz najboljših informiranih krogov, so mu bili izbrani že trije svetovalci in sicer: Albert Spalding, slavni virtuoz, rojen v Chicagu in sedaj stanujoč v New Yorku; Louis Adamič, pisatelj, katerega bivališče je v Milford, N. J. in Ugo Carusi, pomočnik generalnega zveznega pravdnika v Washingtonu.

Kolikor je bilo dano v javnost iz Bele hiše, bo nosil La Guardia uniformo ter bo dobil čin brigadnega generala. V prvi svetovni vojni je služil La Guardia pri letalcih in je imel čin majorja.

Kot se govori, naj bi bil La Guardia zdaj guverner italijanskih kolonij v Afriki, ko bodo pa zavezniki zasedli Italijo, bi dobil administrativno pozicijo v Italiji, katero bi upravljal za zaveznike, dokler bi ne bila postavljena vlada v sporazumu z zavezniki. La Guardia je po očetu italijanske narodnosti in govori perfektno italijanščino.

Spalding je služil z La Guardiem v prvi svetovni vojni v signalnem koru. Imel je več koncertov po Evropi. Kakšno nalogo bo imel Louis Adamič še ni dano v javnosti.

Rozine in češplje bomo lahko kupovali, kolikor bomo hoteli; več točk bo za fižol

Washington.—Od danes naprej bo potreba dati manj kuponov za sadne soke, medtem, ko ne bo potreba za rozine in suhe češplje dati nič kuponov. Tako naznanja urad za kontrolo cen, ki je nekoliko preuredil vrednost v točkah za razne konzerve.

Točke za suhe juhe je urad znižal na polovico, dočim bo potreba dati več kuponov za fižol v kantah, za kečep in chilli sok, breskve in pineapple. Konzerve sadnih sokov so znižane za 60 odstotkov. Vzrok temu je, ker jih ljudje niso dosti kupovali, odkar je racioniranje mesa, sira, masti, namiznih olj itd. Za ta živila bo treba dati v marcu 23 točk, bo dozdaj samo 9 točk. Paradižnikov sok ali sok od pineapple, ki sta dozdaj zahtevala 32 točk, bosta odslej samo 22 točk.

Rozine in češplje ne bodo več pod racioniranjem, ker je nevarnost, da se spridijo v gorkeem vremenu, ako jih ne bodo ljudje kupili.

Danes stopi v veljavo racioniranje mesa, sira, masti, namiznih olj itd. Za ta živila bo treba dati rdeče znanke iz vojne knjige št. 2. Za vsako osebo je določenih 16 točk na teden. Racioniranje konzerv, razen gorci navedenih sprememb, je pa še vedno v obsegu 48 točk za vsako osebo. Za konzerve je treba dati plave znanke.

Vesela vest

Pri družini Mr. in Mrs. Edward Urbanek, 857 E. 139. St. so se oglasile vile rojenice in prinesle za spomin zalo hčerko, težko 8 funtov v Huron Rd. bolnišnici. Materino deklško ime je bilo Alice Bambich, oče je pa brat Mrs. Lad Mandel. Cestitamo.

Klub "Ljubljana"

Jutri večer ob osmih bo seja Kluba Ljubljana v navadnih prostorih. Vse članstvo naj bo navzoče.

DANES STOPI V VELJAVO RACIONIRANJE MESA

Od danes naprej ne bomo mogli kupiti mesa, sira, masti, namiznih olj drugače kot z rdečimi znančkami iz vojne knjige št. 2. Za vsako osebo je določenih 16 točk na teden. Ni pa potreba, da morate porabiti vseh 16 točk vsak teden sproti, ker jih lahko uporabljate po potrebi ves mesec.

Najboljše je, da napravite proračun, kako boste kupovali za teh 16 točk. Eno četrtino jih, recimo, porabite za nakup masti, sira, olja in podobno, tri četrtine pa za nakup mesa. Ako vas je 5 oseb v družini, imate na teden 80 točk.

Racioniranje je izvedla vlada zato, da bo dovolj mesa in drugih živil za vsako osebo. V začetku morda ne bo vsega tega dovolj v vseh krajih. Toda v par tednih bo vlada iz zalog razdelila živila po vsej deželi tako, da jih bo dovolj za tisto, za kar govore točke, 16 na osebo vsak teden.

Udeležba po vsej deželi

Udeležba po vsej deželi v mesnici, da bo meso

Washington.—Po vsej deželi se v soboto navadile mesnice, da si namizna zadnji dan, predno racioniranje v veljavo. V mnogih mesnicah in tržnicah je kmalu zaprti vrata, kar je zmanjkalo mesa. V nekaterih je zaprlo 2,000 izmed mesnic.

Detroit je skoro vsem mesnicam zmanjkalo mesa. V Franciscu manjše v soboto niso odprle vrat. V New Yorku je imelo malo mesnic gošče, jagnjetino, svinjino ali jagnjetino. V Philadelphiji je mesnik omedlelo, ko so čakali pred mesnicami.

Udeležba po vsej deželi v mesnici, da bo meso

M. Novak bo kandidiral za 23. vardo

M. Novak naznanja, da bo kandidiral v mestno zbornico za zastopnik 23. varde. Tošnje peticije bodo prišle v uradu v par dneh.

Pij je okreval in zopet pri delu

Depeša iz Rima naznanja, da se je zdravstveno popravil Pija toliko izboljšalo, da je bil v soboto zopet pisalno mizo.

Portugalska misija pride v Zed. države

Iz Lizbone se poročajo, da odšla portugalska vojaška komisija kmalu v Ameriko, da bi obstojala izdele, mornarice in letalstva.

18 osiških letal

Voditelj letalskega kontingenta American Lance je dozdaj sklatil že 18 osiških letal v južni Tuniziji. Wade je iz Tucson, Arizona.

Dodatna zahvala

Zahvali za pokojno Margareta je družina pomotoma izbrala ime Mrs. Marie Ban. Komisija bo ji pristočno zahvaliti za postrežbo za časa božične matere.

V razvedrilo vojakov

Udeležba v razvedrilo vojakov je darovala \$1.00 za Cantino.

'AMERIŠKA DOMOVINA'

AMERICAN HOME SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER JAMES DEBEVEC, Editor Henderson 0628 Cleveland, Ohio

6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA: Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 74 Mon., March 29, 1943

BESEDA IZ NARODA

Sgt. Joseph W. Zuzek

Dobro poznana Mrs. Mary Zuzek, 7510 St. Clair Ave., je prejela pismo od svojega sina, Josepha, v katerem ji sporoča, da je bil povišan v narednika

Zopet nekaj o farmah

Hubbard Rd. - Veliko se ukrepa, kako bi se dalo kaj pomagati farmarjem, je pa o tej zadevi kaj težko kaj pametnega ukreniti

Torej je boljši, da take ljudi obdrže v mestih, kjer bodo napravili več koristnega dela za državo, če bodo delali v tovarnah kakor pa bi na farmi

Kadar je za obirat jagode, grozdje ali jabolka, tedaj dobijo plačano od košare, potem pa kolikor naredi in jest si pa mora sam kupit

V kolikor je nam znano, so v preteklem letu verni in neverni naši rojaki v tesnem sodelovanju precej hitro ubili tisto akcijo, ki je nekaj časa živela med nami

Ni naša stvar, da gremo globlje v to zadevo na tem mestu. Toda ob branju takega pisma se v človeku nehote obude spomini na podjetnost naših lastnih narodnih in humanitarnih poskusov

TO IN ONO

Clevelandski državljani napeto čakajo, kdo bo kandidat republikanske stranke proti županu Lauschetu

V tej deželi izobilja je nekaj novega, da nam bo vlada delila meso. Toda najsi si ne bomo mogli dosti izbirati jedilnega lista, smo vseeno lahko zadovoljni in srečni

Ko je nek farmar slišal, da so zdaj začeli prodajati tudi konjsko meso, je rekel: "Saj nič ne rečem, da bi v sili pohrustal našega prama, ampak kaj bom pa potem počel z bagerlom?"

V bližini Clevelanda je nekaj cest, katere je zgradila država. Ceste so komaj dobro leto stare, pa jih je treba že popravljati, kar znači, da so bile slabo zgrajene

polju pa naj bi dobil kompenzacijo, ker mora skrbet za mestne ljudi, da imajo kaj za jest. Se reče, no, saj letos si bodo sami nekaj pomagali, ker kot povedo, si bodo morali obdelat vsak kosček zemlje

Ker so pa dnevi postali nekam lepši, se je tudi narava pričela zbujsati iz dolgega zimskega spanja. Tudi jaz sem se že malo razzibal, dasi sem še tako zavalen, da na kakšno pripogibanje niti misliti ni

Sem in tam mi Eddie nasvetuje k kakšnemu delu, pa mi je že nekam nerodno se vedno odredat, kajti on, ko pride iz šole, komaj stopi v hišo, pa ima že overalls na sebi in hiti za delom

Oni dan so nas bili obiskali prijazni ljudje iz Clevelanda in Euclida in sicer Mike Romich iz Edgerton in njegova prijazna soproga. Mr. Romich pravi, da je bil rojen in vzgojen na Štajerskem, torej je štajerec

Z njim pa je prišel tudi Joe Zupančič iz Euclida in isto tako tudi njegova prijazna soproga, s katerimi smo se kaj prijazno in v veselju družbi pogovarjali

Mr. Romich je prav za prav prišel pogledat moje blagajno, o kateri je že precej čital, pa je bil slabo naletel, ker je popolnoma prazna. Kar je bilo v njej, je šlo za semena in sedaj bom pa čakal na odročenje, če se me bo mogoče usmilil kateri mojih prijateljev tam iz Clevelanda

Mr. Romich je prav za prav prišel pogledat moje blagajno, o kateri je že precej čital, pa je bil slabo naletel, ker je popolnoma prazna. Kar je bilo v njej, je šlo za semena in sedaj bom pa čakal na odročenje, če se me bo mogoče usmilil kateri mojih prijateljev tam iz Clevelanda

Partizani so doživeli uničujoč udarec, kajti odrezani so od svoje poglavitve oskrbovalne baze. Glavni stan partizanskega štaba je tudi že v naših rokah

rej, sedaj je čas, da se dana obluba tudi izpolni

Veliko se je tudi razpravljalo o premogarih, če bi se jim dalo boljši zaslužek ali ne. Videli bomo prvega aprila, kaj bo. Zelo žalostno je, da se temu upirajo, posebno še za višje instance, ki navadno potegnejo s premogarskimi baroni in uboge premogarje pa navadno puste na cedilu

Kakor smo čitali poročila, je bilo med ubitimi premogarji v Montani tudi 17 Slovencev. Tako se dogajajo kaj žalostne stvari, ki bi se v resnici ne smele. Premogar je upravičen do vsega, kar zahteva in še bi ne bil dovolj plačan za svoje naporno in nevarno-delo, katerega vrši. Pozdrav.

Frank Leskovic.

Nemško poročilo o vojaškem položaju na Hrvaškem koncem febr.

Nemški časopis Neue Ordnung prinaša dne 28. februarja naslednji pregled splošnega položaja na Hrvaškem:

Hrvaško časopisje objavlja podrobna poročila o velikih operacijah čiščenja, ki so se začele sredi januarja v predelih južne in jugozahodne Hrvaške; cilj teh operacij je popolno in končno v celoti uničenje kamufiliranih velikosrbskih komunističnih tolp. Dočim so lani različne teroristične skupine načrtno zasedale in puščale obširne okraje, v zadnjih mesecih ni bilo več govorca o nobenih široko zasovanih uporniških akcijah; uporniške tolpe so oslabele in njihovi ostanki so se umaknili v neprehodne gorske okraje v Bosni in v velike tamošnje gozdove

Nemško-hrvaške sile so prodrele že globoko v notranjost Bosne in zasedle vas Bosanski Petrovac, ki je bila dolgo časa izhodišče napadov teh roparskih tolp. Druge kolone prodirajo v centralnem odseku vzdolž reke Sana, v gorsko skupino Grmeč v jugozahodni Bosni

Večji del teh jugzahodnih predelov Bosne je že očiščen; uporniki so se umaknili dalje nazaj v gore in na svojem umiku rušili vasi in prometna sredstva. V svsobojenih krajih se je takoj začela rekonstrukcija, dočim se prebivalstvo, katero so teroristične tolpe izgnale, počasi vrača v svoje pručene domove

Vojaške operacije, ki se vrše v ozkem sodelovanju z letalstvom, so jako težke zaradi neprehodnosti ozemlja, v katerem so vse prometne zveze porušene. Nemške čete so prodrele do mesta Ključ ob Sani, ki je v razvalinah; s tem je zdaj sklenjen obroč okoli Krajine in vsega liškega sektorja. Obe pokrajini sta zdaj obkoljeni od hrvaških, nemških in italijanskih čet. Začelo se bo na načrtu čiščenje tega ogromnega kotla

Partizani so doživeli uničujoč udarec, kajti odrezani so od svoje poglavitve oskrbovalne baze. Glavni stan partizanskega štaba je tudi že v naših rokah.

Institut za rekonstrukcijo vzgoje v centralni in vzhodni Evropi

V začetku meseca aprila bo prirejena na newyorški univerzi skupščina, na kateri se bo razpravljalo o rekonstrukciji vzgoje v centralni in vzhodni Evropi. Imenovala se bo "Institute on Educational Reconstruction in Central and Eastern Europe" in tvorila prvo večjo konferenco programa sodelovanja med komiteji Zedinjenih držav ameriških za rekonstrukcijo in odborom za planiranje za centralno in vzhodno Evropo

V odboru za planiranje za centralno in vzhodno Evropo so zastopane naslednje države: Češkoslovaška, Grška, Poljska in in Jugoslavija. Predsednik odbora je jugoslovanski minister na razpoloženju, g. Sava Kosanović

Program instituta za vzgojno rekonstrukcijo je razdeljen na dva dni, sredo 7. in četrtek 8. aprila 1943. Obsega šest sej, na katerih bo nastopilo veliko številno uglednih govornikov. Na zaključni seji bo naslovljena preko radija poslanica narodom pod okupacijo osiščena

Dva zaključna govora, g. Sumner Welles-a, pomočnika sekretarja za zunanje zadeve in Evangelosa Sekerisa, grškega ministra prosvete, bosta prenesena na omrežje ameriškega radija, tako da bo ameriška javnost poučena o rezultatih te konferencie

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Dr. Miha Krek o razvoju jugoslovanske ideje

London. (Radio prejemna zba) - Pretekli teden je predsednik jugoslovanske vlade dr. Miha Krek, predaval v slovenskem domu v Londonu o razvoju jugoslovanske ideje

G. dr. Krek je dejal, da je jugoslovanska ideja, ki je nastala na elementarno silo, ki je nastala v zemlji in v narodu, ali politično idejo v velikem, obrisanim ciljem

Govornik je razložil ideje jugoslovanske skupnosti, podlagi obeh teh stališč, Srbi, Hrvati in Slovenci so nesrečnim razmeram v slovenski domovini vedno čutili medsebojno sorodstvo in pripadnost

Na koncu svojega govora je dr. Krek dejal: "A zdaj se v današnji nahaja ideja jugoslovanske eninstva v svoji zadnji teži borbi. Vsi prijatelji slavije morajo pripomniti, a so naša po svoji naravi in zavestnosti. Interes Britanije in naš jugoslovanski interes sta istovetna. Jugoslovija se bori proti svojim sovražnikom in je v tem boju tudi naravni zavezanec Britanije. Naša jugoslovanska morarstva ga vzdrževati svobodo v sredozemskih zvez v Sredozemskem morju. Zaupamo, da bo v pet postala svobodna in zmaga zedinila ves naš vsa naša ozemlja"

Britanski minister Amery, se je po predavanju hvalil g. dr. Kreku za njegov govorno delo. Jugoslovanska ideja je, kot je dejal, "Obstoj Jugoslovanske ideje. Potrebno le Jugoslovani, veči tudi Veliki Britaniji, javil član britanskega parlamenta in dodal nato: "Po tej ideji do morali Srbi, Hrvati in Slovenci zrasti v večjo enotno Niti en sam del Jugoslovije ne more ostati pozabljen. Jugoslovija bo morala biti zedinjena, temveč tudi jugoslovljena, da se zveže s svetovno di in tako ustvari veličino, ki se bo lažje uprlo tualnim sovražnikom"

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

Govor podpredsednika vlade, dr. Miha Kreka, predstavlja v celoti in v bistvu vse, kar je potrebno za razumevanje položaja naše države. Govor je bil izjemno zanimiv in poučen. Dr. Krek je jasno in preprosto povedal, da nam ni treba upirati glave pred sovražnikom, ampak da moramo biti pripravljeni na vse

ŽALOST IN VESELJE

Spisi Andrejčkovega Jožeta.

hoteli vse umetnosti da bi ga še podnevi ne oddali Tiun-Linu. Približa se poldan in ravno je odšel služabnik, ki mu je prinesel hrano, sedaj je bil Aleš že mirneje, ker mu ni velel seboj. Kmalo potem se odpre na stropu majhena votlina in skozi prileti navezana culica. Aleš jo razveže, ter najde v njej popolno kitajsko opravo. Skrije jo za posteljo, da bi je kdo ne zapazil, potem pa večera pričakuje, poln najsiljših upov. Komaj se je mrak storil in je zopet odšel služabnik, ki mu je prinesel večerjo, brž izvleče izza postelje obleko ter se opravi. Rad bi se bil ogledal, ko bi bil imel kako zrčalo, kako mu pristojita kitajska obleka, posebno zavihani črevlji so mu bili jako všeč; domislil se je lesenih cokelj, ki jih je videl včasih doma pri pastirjih.

Nikoli mu niso ure še tako počasi tekle, kot ta večer. Ni se ganil od vrat in vedno je držal zapih pričakovanje, kedaj se bo odmaknil. — Vse je bilo še mirno okrog, polnoči je moralo že zdavnje biti, pa rešitelja le še ni. Aleš je jel dvomiti. Sedaj zašumi nekaj po mostovžu, zapah lahko zaškrtja in duri se odpro. — "Le brži!" pravi mu trdi glas pred njim stoječega moža tudi v kitajski obleki. — Aleš se ga prime za roko in urno stopata po dvorišču proti majhnim vratom, katere neznanec tiho odpre in zopet zapre za seboj. — Bila sta na prostem. Nebo je bilo jasno, zvezde so migljale in hladni vetrčki je šumljal po drevju. Aleš je zopet dihal prosti zrak.

Urno stopala dalje, neznanci naprej, Aleš pa za njim. Rad bi ga bil medpotoma poprašal, kdo je in kam ga pelje, ker pa je mož ves čas molčal, si tudi Aleš ni upal črhniti. Prizadeval si je, da bi ga videl v obraz, ali ta je imel po krivalo globoko potisnjeno na čelo, da Aleš prav nič ni mogel spoznati.

Prišla sta v dolino in pred njima se je širilo morje. Ob bregu je stala samotna kočica; Alešev spremljevalec stopi vanjo in kmalo prideta dva moža ven, eden že prileten, drugi pa še mlad, najbrž njegov sin. Vsedejo se v majhen čoln in brodnika jameta veslati. — Ko se odmaknejo od griča bolj na plano morje, zapazi Aleš na višini, kjer je bila ona kitajska vas, veliko bučo, ki se je svetila raznih barv.

"Kaj je to?" prasha svojega tovariša.

"Molči!" zavrne ga ta polglasno, "zapazili so najin beg. Kitajci nastavijo takove svetilnice po gričih, kedar sužnji ubeže."

Veslarja sta bila po sreči tako obrnjena, da nista videla one svetilnice. Alešev tovariš jima nekaj zamrma v kitajskem jeziku, stisne vsakateremu cekin v roke, in čoln jel se je hitreje zibati.

Dan se je že delal, ko zapazijo v daljavi zidovje. "Kanton!" vzklikne veselo Alešev tovariš, "rešena sva."

Bili so že čisto pri barkostaji, ko se pripodji nagloma za njimi pet veličih čolnov, in ljudje v njih so jeli grozno kričati in mahati v znamenje, naj naša brodnika ustavita. Ta dva res jameta zvedavo gledati Aleša in njegovega rešitelja, potem pa izpustita vesli ter se ne ganeta nikamor, čeravno ju je ptujec z lepo in grdo priganjal.

Dalje prihodnjič

1943	MAR	1943				
Sa	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

KOLENDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

- APRIL**
18. (Cvetna nedelja) — Jugoslovanska pomožna akcija, slovenska sekcija št. 2, priredi dobrodelno predstavo, katere v preostanek bo šel za pomoč našim v stari domovini.
- 26.—Skupni krožki Slovenske ženske zveze, ples v SND.
- MAY**
- 1.—Dr. Clevelandski Slovenci, št. 14 SDZ, ples v SND.
- 2.—Najnovejšje vojne slike v cerkveni dvorani sv. Kristine pod avspicijo dr. Najsvetejšega Imena.
- 2.—Mlad. pevski zbor SDD, Waterloo Rd. priredi koncert v avditoriju SDD na Waterloo Rd.
- 2.—Jugoslovanski vojni veterani, predstava v SND.
- 8.—Prisland Cadets, št. 50 SZZ, ples v SND.
- 9.—Pomladanski koncert pevskega zbora Zvon v SND na 80. cesti.
- 9.—Duchesne universa, tamburaški koncert v SND.
- 15.—Častna straža SDZ, ples v SND.
- 16.—Skupni pevski zbori, koncert za ruski relief v SND.
- 22.—Federacija SZS, ples v SND.
- 30.—Katoliški dan in program v cerkveni dvorani sv. Lovrenca priredi Zveza društev Najsvetejšega Imena.

Umetnik Ivan Vavpotič umrl

Bazovica, Cairo, prinaša v svoji številki od 14. februarja vest o smrti velikega slovenskega umetnika, slikarja Ivana Vavpotiča. Posmrtno oznani prinašamo v izvirnem besedilu:

Ljubljana, 12. februarja 1943: Z Ivanom Vavpotičem, ki je umrl danes v ljubljanski bolnišnici je izgubila slovenska umetnostna kultura enega svojih reprezentantov. Umrl je slikar visokih kvalitet in široke razgledanosti, neumoren delavec na področju likovne umetnosti, vnet posredovalec med umetnostjo in občinstvom. Njegova smrt je prišla nepričakovano kakor tolike velike stvari v življenju.

Novica o smrti akademskega slikarja Ivana Vavpotiča, ki se

je bliskovito razširila po mestu, je globoko odjeknila med prebivalstvom, saj je bil Vavpotič še pred dnevi čil in zdrav in ga je smrt dohitela skoraj nepričakovano.

Dne 6. t. m. se je Ivan Vavpotič verjetno močno prehladil. Napadel ga je močan kašelj, nakar je z glavobolom nastopila tudi vročina. Bolezen se je naglo slabšala. Dne 9. t. m. so nezavestnega prepeljali v splošno bolnišnico na oddelek za notranje bolezni. Zdravniki so ugotovili vnetje desnega srednjega ušesa.

Ivan Vavpotič se je rodil 21. februarja 1877 v Kamniku. Leta 1897 je dovršil gimnazijo v Novem mestu. Ni šel — kakor drugi — na univerzo, da bi se bil pripravil za kak "donosen" poklic, sledil je nagibu svoje tadarjenosti in se odločil za tipto prezirano umetnost, o kate-

ri je takrat začela pisati mlada generacija s Cankarjem in Župančičem. Od leta 1897 do 1899 je študiral na umetnostni akademiji v Pragi. Študij v središču češke umetnostne kulture je bil odločilen za ves Vavpotičev razvoj in do neke mere za ves značaj njegove umetnosti. S Prago in s češko umetnostjo je bil tesno povezan tudi mnogo pozneje. Leta 1900 in 1901 je študiral v Parizu na Ecole du Louvre in delal v ateljeju češkega rojaka Alfonza Muche, leta 1902 se je izpopolnjeval na Dunaju, leta 1903 in 1904 je delal pri slovečem češkem mojstru Hynaisu v Pragi in postal leta 1905 učitelj risanja na ondnotni Strakovi kademiji. Čeprav ga je Praga vezala čustveno in umetniško, nato pa tudi rodbinsko, se je vendar že leta 1906 odločil za domovino. Sprejel je mesto na idrijski realki. Toda šolsko delo ga ni moglo navdušiti. Nastanil se je v Ljubljani in se posvetil svobodnemu umetniškemu delu. Dolga leta je sodeloval v Narodnem gledališču in prispeval k razvoju naše inscenacije. V Ljubljani se je živahno udeleževal vsega umetniškega in sploh kulturnega življenja. Bil je funkcionar naših umetniških združenj, član raznih žirij itd. Ni mnogo umetnikov, ki bi si tako kakor on prizadevali, da bi se po poti organizacije in samopomoči izboljšali socialni položaj slovenskega umetnika. Za tako delo ga vzposablja njegov lahko bi rekli, realistični pogled na življenje.

Zdaj je Ivan Vavpotič dokončal življenjsko pot. Njegova smrt bo užalostila vse, ki so ga poznali. Pot njegova življenja — težka in trudna pot slovenskega umetnika — pa bo v naši umetnostni zgodovini za vedno zaznamovana z uspehi njegovega vztrajnega in ponosnega dela. (JIC)

BLAGOVESTNIKA

Povest iz pokristjanjevanja Slovencev. Spisal Ivo Pregelj Tujec.

Zahajajoče solnce je igralo v mladem bukovem listju, sipalo zlatih pramenov skozi orjaške veje silnih hrastov in bukev v mehki mah. Vonj cvetja in vlage je vel vsepovsodi. Sedaj-pasaj se je zgenilo listje v rahli sapici jugovega vetra, zašumelo je po gozdu in sto in sto listov je igralo v solnčnem svitu. Šoja je kljuvala nekje v goščavi, smuknila je veverica z veje na drugo, pogledala je srna zvedavo skozi grmovje in že je bila izginila. Visoko nad gozdom je krožil v drznem letu sokol, vse ožji kroge je delal, bližal se bolj in bolj žrtvi, katero je opazilo njegovo oko. Sedaj se je zazibal na perutih, samo za hip, da se vrže s toliko večjo naglostjo na nič slutečo žrtev. Toda, prej še, ko je mogel napasti, zaplahotal je s perotmi in s šumečim perjem je padel z višine in utonil v bujnem vrhovju hrastov. Že dolgo je vržalo nanj bistro lovčevsko oko in skrbno izstreljena puščica strla je ptiču življenje v hipu, ko se je hotel pognati na rop.

"Dobro si meril, Stojan," viknil je krepak mož svojemu dokaj mlajšemu drugu, ko je ptič padaje skozi vejevje tebešnil s šumom lovčevsko pred noge, s prestreljenim vratom in krvavim kljunom.

"Ali misliš, Nepokor, da bi ga ti ne bil," odvrnil je mlajši, "saj si me ti učil natezavati tofivo in izstreliti tedaj, ko je roka povsem mirna."

"Dobro znamenje," odvrnil je starejši, "glej, naravnost skozi grlo mu je šla puščica." Mož se je bil sklonil nad ptičo in jo dvignil in z zadovoljnostjo lovca opazoval učinek puščice.

"Še prekosil me boš, Stojan —," dejal je nato smeje, "tako je prav, potreba nam je bistrih oči in mirnih rok."

"Pri Peruhu, Nepokor, meniš li, da je težji zadeti Laha, kot sokola?"

"Vem, da se ne boš bal, a ljubi moj, Lah je zvít. Pride, ko nimaš puščice pri rokah, in preden se zaveš, te je vrgel in te drži."

"Lahi so psi in boječi so. Ali si zabil že, kako so tulili, ko so jih napadli naši očetje? Sem njih vojvoda je bežal in pustil na polju čelado."

"Ti govoriš prešerno, boj se jih, oni imajo težke vojske in težke meče, in za trdnimi zidovi se krijejo. Ko bi bili plašljivi, posedovali bi Sloveni še sedaj ono lepo polje tam doli, kamor solnce zatone, oni so močni Stojan, ker njih bog je večji od naših."

"Nepokor, ne govori kaj takega, boli me in zdi se mi, kakor da se ti morajo znositi bogovi. Moj brat si, jaz sem mlajši od tebe, zato te cenim in ljubim, a da si od tedaj, ko si bil na jugu, ves drug, ves boječ, to ni lepo! Ko bi vsi mislili tako kot ti, šli bi takoj nazaj v domove, odkoder so nas privedli naši dedje."

Starejši se je rahlo nasmehnil.

"Stojan, kako ti mene slabo umeš. Ne, Nepokor ljubi svoje brate, ljubi prostost in bogove in črti one nasilnike, ki trgajo dan za dnevom zemljo naših ljudi, zato pa se tudi boji, ker pozna moč onih in ve, da jim daje to moč njihov bog."

"Nas bodo sčtili naši bogovi, zato jim prinašamo v dar žita in mesa, in zmeli bodejo tujce. Morajo, morajo," odvrnil je mladenič navdušeno, a starejši se je zopet samo rahlo nasmehnil in odvrnil:

"Ti to misliš, Stojan, a jaz že davno ne verujem več v to!"

"Kaj," odvrnil je burno mlajši: "in se nič ne bojiš? Ne več več, kako je bilo tedaj, ko je prišel oni tujec v naše selo in je govoril tako čudne reči. In ko ga je videl Krutiboj, je šel in je rekel: Bogovi ga bodejo kaznovali še to noč. Ali se se spominjaš več, kako so ga našli potem pastirji mrtvega v puščavi nad selom? Bogovi so se znosili nad njim, ker je trdil, da jih ni, in Krutiboj je vedel že naprej —"

"Pusti to, Stojan," odvrnil je Nepokor; videlo se je, da ga je pretreslo to, kar je slišal iz bratovih ust in nič več ni ugovarjal.

(Dalje prihodnjič)

Kupujmo obrambne obveznice in znamke!

DELO DOBIJO

NEIZKUŠENI
in
NAPOL ISKUŠENI
JEKLARSKI
DELAVCI

Z ali brez predznanja.
Začnite z vojnim delom

CLEVELAND
TRACTOR

19300 Euclid Ave. (74)

Ženska se sprejme
Želi se dobiti ženske za čiščenje, pranje in likanje. Stalno delo. Pokličite IV 2460. (79)

Na lahko delo
Išče se moža, da bi čistil po "jardu" in kaj skopal. Zglašaj naj se na 1233 E. 172. St. (74)

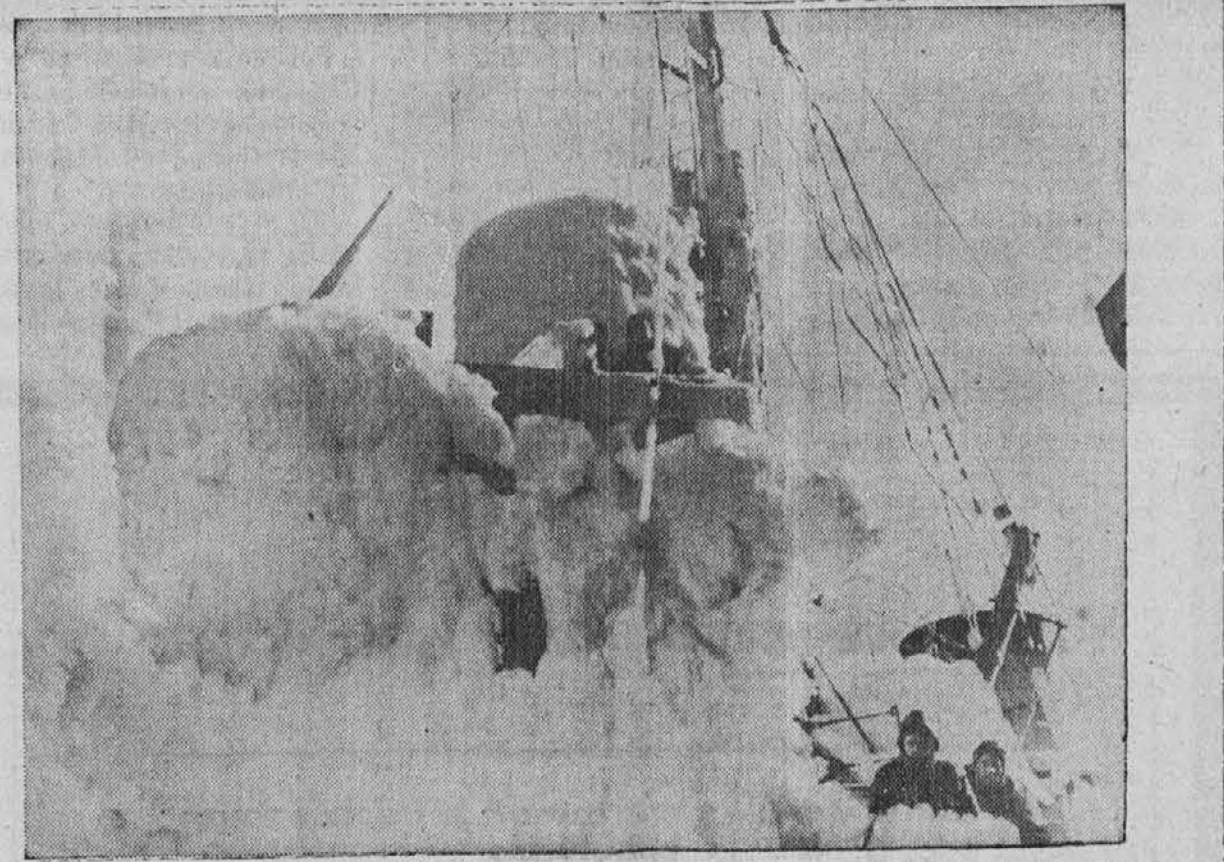
MALI OGLASI

Išče stanovanje
Boljša družina išče stanova-5 do 6 sob; najraje v Collinwoodu, Nottinghamu ali Euclidu. Pripravljena je plačati \$50 do \$60 na mesec. Kdor ima kaj primerne, naj sporoči naslov v urad tega lista. (x)

V najem
Odda se v najem 5 sob z gorkoto, za odraslo družino. Vprašajte na 6301 St. Clair Ave. po sedmih zvečer. (75)

Hiša v najem
V najem se da hiša za eno družino, 6 sob, z vsemi pritliklami; odda se mirni družini. Za naslov vprašajte v uradu tega lista. (75)

Izredno lepa prilika
Podjetnemu cloveku se nudi izredno lepa prilika, katere bi ne smel zamuditi. Naprodaj je dobro vpeljana grocerija in mesnica v slovenski naselbini na glavni cesti. Veliko dobrih in stalnih odjemalcev. Proda se radi smrti v družini. Popolna zaloga in vse, kar je potrebno pri groceriji in mesnici. Ne pustite iz rok take prilike, ki se ne nudi vsak dan. Za naslov vprašajte v uradu tega lista. (76)

Tovor, ki je odveč. — Na sliki vidimo angleški rušilec, ki je pripljul v neko kanadsko pristanišče ves obložen z ledom. Spremljal je neki konvoj in na povratku se mu je obesilo na Atlantiku silne množine ledu, da je bil rušilec že v nevarnosti.

Hrabri ameriški vojaki se ustavijo samo tedaj, kadar so pod točo krogel. Slika je bila posneta v bojih na Novi Gvineji, kjer so bile obkoljene japonske čete. Naloga teh vojakov je, da kljub rednemu brenčanju krogel poiščejo še zadnje ostanke japonskih čet, ki se skrivajo v džungli.

MAKE EVERY PAY DAY BOND DAY

EVERYBODY EVERY PAYDAY 10%

"Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces."

—FRANKLIN D. ROOSEVELT, President of the United States.

Think War! Act War! Buy WAR SAVINGS BONDS—at least 10% of your pay every payday!

JUNAKINJA IZ ŠTAJRA

PREVEL DR. JOS. JERŠE

"Spravi se!" se žugajoč z dvignjeno pestjo zlekne po svoji svilnati postelji, "neumni hudič, misliš li, da bom jaz, ki se mi pretaka Kalvinova kri po žilah, res zapeljal najnežnejšo deklico, ki jo je Bog ustvaril angelom enako — in misliš li, ti tepec, da bi se Štefana, angelsko dete, dala zavesti na slabo pot?"

Odslej zanaprej bo še pridneje jahal in se bo utrujeval v naporih, da premaga svojo vročjo kri. Tako je sklenil in je sklep tudi držal. Kakor hlapec naporno opravlja svojo službo, beži pred Vizerfeldom, kjer biva ona, ki je lepša kakor angel in čistejša kakor vse ženske... beži pred njo, pa noč in dan misli na njo. Kakor angel varih dušo, ga spremlja misel nanjo... Kakor zvezda žari v njegovih prsih njena podoba in ga blagoslavlja, po dnevi, da omaguje in umira tiger v njegovih prsih, keruba pa rastejo zlata krila, blagoslavlja ponoči; noben hudič mu ne more blizu, Štefanina sveta nedolžnost varuje in brani njegovo dušo.

Doktor luteranskega svetega pisma Majorius je slednjič dospel v Štajer, da pozdravi mestnega sodnika in ogleda cerkev, ki naj bo od Binkošti naprej največji luteranski tempelj v vsej deželi. Strmeč so zrl štajerci na slokega, bledlega moža, ki je dospel z daljnega severa. Laskavo je rekel Majorius sodniku:

"Ljubezen me priganja, da temu mestu povem, kako čudovito v njem zmaguje in deluje moč Kristova. Ako dovolite, bom jutri, na cvetno nedeljo, pridigal tu v Štajru."

Hendel je rekel: "Dovolim vam, samo bojim se, da ni nobena cerkev zadosti velika, da sprejme naval ljudstva; vseč mi bo, če boste govorili pod milim nebom."

"Toliko ljubše mi bo," je rekel Majorius, "moj glas je zadosti močan."

Zmagujoče so Hendelnu kipele prsi, ha, Majorius bo pred tisoči pod milim nebom označeval čisti evangelij; vporabljal bo s fino zgovornostjo najkrasnejše zglede! Ha, skrivaj se,

psovač Albert, s tvojo beraško juho, ki si jo ob nedeljah delil štajercem! Da, Štajer, sedaj pridi, da vidiš, kaj premore katoliška, in kaj luteranska pridiga in duhovščina! — Nato je rekel doktorju:

"Pred cerkvijo postavim leco, od koder boste videli čez ves trg. Pred pridigo pa naj se podeli obhajilo. Gospodje," to je veljalo štajerskim luteranskim pridigarjem, "poskrbite, da bo dosti kruha in vina. Najprej pojdem k obhajilu sam z vso svojo družino vred, potem naj je prejmejo vsi naši sovorniki. Na vseh ulicah po mestu pa naj se razglasi, da naj pridejo k pridigi vsi štajerci, po pridigi pa naj se nova luteranska sveta pisma s pesmimi vred razdelijo med one, ki še niso naše vere. Čas je že, da tudi ti zakrknjenci dobijo duhovnega kruha, čeprav so jim bile doslej otrobi Kolomanov blagoslov molitve zoper božjast in druge bedarije ljubše, kakor neusahljiva lepota Lutrove nove vere."

Občudujoč je rekel Majorius: "Kako visoke misli vrejo iz Vaše globoke duše. Kako očetovsko dobri ste ljudstvu, ki je s surovim uporom povrnilo Vašo očetovsko dobrotljivost."

"Res, nekoč sem bil ljudstvu zares dober," je odvrnil Hendel, "pa tega ni bilo vredno. Niso se uprli, zoper očetovsko dobrotljivost, temveč zoper točno in jasno postavijo."

Luteranskim, štajerskim pridigarjem ni bil nič kaj vseč, da se je tuje od severa tako laskal sodniku. Eden izmed njih je rekel: "Ta naj bo velik pridigar, ki govori tako, da ga ni ti maček v Štajru ne razume kamoli človek. Ta naj poluterani deželo, zato ker prihaja s severa, ker nosi atlasaste nogavice in ker govori in se nosi po profesorsko..."

Drugi je nejevoljno rekel: "Nam se godi krivica! Ta nam krade kruh! Gotovo bo dobil glavno cerkev... Hendel ni več tak, kakor je bil; rad poslušal lizune, ki se mu laskajo kakor pes, kadar maha z repom... to ne bo dobro..."

Tribuna za štajerskega sodnika in njegov ožji prijateljski krog je bila prevlečena s škrlatno rdečim suknom in prepletena z zelenimi vencji; stala je nasproti mestni hiši. Balkon mestne hiše pa naj bo leca, s katere bo govoril doktor Majorius.

Velikanska množica ljudstva je valovala po mestnem trgu, ki so ga v praznični opravi obkrožali štajerski strelci. Pred šolsko cerkvijo je kakor obhajilna miza stala dolga, nizka, z belim prtom pregrnjena miza, kjer naj bi trije pridigarji po luteranskem obredu delili kruh in vino. Na belih pogrnjenih kredencah so stali trije koši s kruhi in sedem vrčev z vinom; nekoliko v stran, na levi so sedeli godci, ki naj zagodejo v slovesnem trenutku, ko bo najvišji štajerski gospod prejel obhajilo.

Ob osmih zjutraj so zadonele trobente, in množice pred faro ulico so se razdelile in so napravile široko gaz. Po ulici je prihajal sodnik, pod pazduho vodeč svojo soprogo; mirno, dostojanstveno kakor maziljen vladar je stopal, in njegova soproga je bila ozaljšana liki kraljica. Kakor nekajd pretorijanci Cezarju so mu sledili strelci, ki jim je na konju po-

veljeval njegov sin Henrik. Ko so odpeli na kraj, je Henrik stopil s konja in se je z očetom, ki je ob roki vodil soprogo, podal k belopogrnjeni mizi. Iz pridigarjev rok so vsi trije prejeli kruh in vino in so se takoj potem podali na tribunno. Sodnik je sedel na stol, ki je bil zanj pripravljen na odru, in se je roko držeč za meč oziral po množicah. Moliti nima čas, njegova molitev so dejanja. Ne motijo ga krvave sence štirih tuž, ki jih je obsodil v smrt, tudi ga ne moti trpeča nedolžnost, ki jo je postavil na sramotni oder.

Nato mu je oko zopet premorilo množice, pogled mu je bil oster kakor bodalo. Papežniki! Ste-li tu? Vsi? Zdi se mu, da ne vidi bogve kaj sovražnih obrazov v senci vrat in utič. Bodo že prišli na dan, ko bodo pridigarji med nje delili luteranske biblije.

Na sodnikovi desnici sedi njegov sin, stotnik Henrik. Nič kaj rad se ni prišel na oder kazati ljudstvu; sram ga je bilo, ko je pred tisoči prejel kruh in vino prav tam... kjer je Štefanina stala in trpela v železju.

Nestrpno, z mrklimi pogledi se je oziral Hendel naokoli. Kje je pridigar Majorius? Obhajilna miza je že davno prazna, zakaj pojejo otroci še naprej luteranske obhajilne pesmi? Predolgo pojejo in preveč jokavo.

Pa glej! Množice pred cerkvijo se jamejo gbiti. — Majorius prihaja. Nad črnim, gubastim talarjem nosi togo iz zlatorjavega atlasa. Okoli vratu ima pridigarški ovratnik, ki je, obrobjen s širokimi bruseljskimi čipkami, kakor da bi bil napravljen za kako gospo. Za njim stopata dva mlada pisarja; eden nosi luteransko biblijo, drugi pa robec za solze.

Majorius je izginil za vrati ob vhodu v mestno hišo in se je takoj potem prikazal na balkonu, ki je bil ves prevlečen s škrlatom; svojo belo roko je raztegnil proti množicam in je zavpil z velikim glasom: "Mir naj bo temu mestu!"

S tribune mu je odgovoril mogočni sodnikov bas: Amen.

Majorius nasloni roko na kovano ograjo in dvigne oči proti nebu, kakor bi od zgoraj prosil razsvetljenja, potem pa jih

obrne proti sodniku in začne pridigo, ki naj jo sliši ves Štajer, ki naj izpreobrne k čistemu evangeliju zadnjega papežnika. Čudno dolgovozna je bila ta pridiga, iz katere so kar deževale psovke na Rim in papežnike, ki se je na drugi strani kar cedila laskanja in hvalisanja Hendelnovih vrlin in kreposti. Na dolgo in široko je govoril o Samsonu, ki ga je primerjal s sodnikom Hendelnom. Nadaljeval je: "Li naj še nadalje slavim Samsona, ki je podlegel zvijači vlačuge? — Toda, tebe, štajerski Samson, ni premagala zvijačna ženska, ki ti jo je poslal pekel, da ti izbije meč iz rok. Ona zvita vlačuga Dalila iz Soreka, po naše iz Admonta, zaveznica Filistejcev, ki je nočem imenovati po imenu, ki je filistejsko sodrgo peljala v kužni kraj, da pride kuga sem, da umrje Samson—"

Pridigar je prekinil, kajti na trgu so se jele množice preigibati in premikati, kakor se zganje morskopolip, če ga oprasne spodnji del ladje. Na tribunni je vstal stotnik Henrik, opasal si je meč in je zakliak na glas: "Tea ne poslušam več." Tisoč in tisoč oči se je ozrlo nanj. Tudi sodnik se je dvignil s

Poročnik Walter Higgins iz Fort Worth, Texas, je bil prvi, ki je zasledil sovražni konvoj 22 ladij. S svojim letalom se je vračal s patrolne službe, kljub viharnemu vremenu je letel precej nizko nad morjem in tako zasledil sovražni konvoj, katerega so potem zavezniki uničili v Bismarck morju.

sedeža in je jezno vzkliknil: "Kaj pa je?" Henrik je glasno rekel: "Ako z luteranskih letele take psovke, zakaj se potem jezimo na rimske menihe?" Mož na leci je postal rdeč kakor škrlat; ni mogel naprej govoriti, zakaj sram ga je bilo, da ga je prvi mož za sodnikom pred tisoči tako ponizal.

Sodnik je besneč od jeze z divjimi pogledi meril sina in mu je napol glasno rekel: "Katero vero pa si prav za prav, ne poznam te več." Henrik je odvrnil: "Luteran sem! Toda božjo besedo hočem slišati, ne pa psovki in lažem. Pri Kristu, pri katerega večerji sem bil, Štefanina ni nikaka Dalila."

"Kaj ti veš?" "Več kakor tale tam gori. Kje je moj konj?" zapoveduje Henrik. Tresoč se od jeze mu je sodnik pokazal hrbet, toda moral je slišati, kako je ljudstvo pritrjevalo pogumnemu fantu.

Henrik je zajahal konja in je odjezdil proti orožarni; v hipu so se razpršile množice na mestnem trgu. Pridigar, ki ni všeč Henriku, je v Štajru že opravil. Vendar se je zopet zavedel in je vzel v roko biblijo, da bi si pomagal iz velike zadrege. Še je bila videti krasna postava mladega stotnika v farni ulici, ko je Majorius zakričal z bojevitim glasom, ki je prepolnil vrane iz strešnih lin in vrabce raz slemen:

"Trikrat sem sodnika Hendelna povihal nad Samsona, toda še eno vrlino ima Hendel, ki je Samson ni imel: Samson ni zapustil sina, Hendel pa ga ima. Tamle jaha; ne vem, kaj mu ni bilo všeč v pridigi, da mi je pokazal hrbet. Za njega, za mladega Hendelnevega sina dvigam roke k nebu in kličem: "Gospod, gospod! Daj, da sovražni prekleto Filistejce, da vihti svoj meč zoper nje, da maščuje vse njih krivice. Gospod, daj, da kri teh krivičnikov rdi ob pasu, ki mu oklepa ledje, da pordeči njegove čevlje. Naj bo, kakor je njegov oče, nikdar ne pusti, da gre s Filistejci in moli Dagona, da izda skrinjo zaveze."

Ko je tuji duhovnik tako govoril, je sodnik jezno položil svojo roko na meč in je glasno rekel: "Dosti! Pridigarji, sedaj

razdelite biblije med ljudstvo." To ne gre, da bi mu še ta zmedjal sina, to sme le on sam; ta mož, ki je prišel s severa, ki ga bo plačalo štajersko zlato, tega ne sme. Očeta lahko slavi, sina ne sme grajati!

Drugič je ves poparjen prekinil tuji pridigar svoj govor. Štajerski pridigarji so mu privoščili to ponižanje, vsi zadovoljni so si meli roke in so rekli: "Ha, ta nima sreče pri našem gospodu kljub vsem lepim primeram in prisposobam. Ta lahko spravi šila in kopita in gre tja, odkoder je prišel, ne bo več pridigal v Štajru. Hen-

rik mu jo je zagodel mnil."

Majorius je s ponosnim obrazom zapustil lecelo niti njega niti sprecev več videti na trgu; je nato rekel luteranskim tovalcu Madlzederju: "Pridejo sem naši katoliški mešani; pridigarji razdele protestantovskoročite jim to!" Pridigarji so letala semintja, z velikim privredli tri moske in ski.

Sodniku je celo ugriznil se je v ustno

A MESSAGE FROM FIORELLO H. LAGUARDIA

CITY OF NEW YORK
OFFICE OF THE MAYOR

BUT WAR BONDS AND STAMPS

As I see it, the purchase of War Stamps and Bonds is necessary and not discretionary.

If we do not buy bonds, and lose the war, the Nazis, Fascists and Japs will come over and take all our money. If we win the war, we will have our money, our country and our institutions.

I disregard entirely the fine interest and good investment features of War Stamps and Bonds. Our safety, our future peace constitute an interest of such magnitude that it cannot be expressed in dollars.

All Americans—businessmen, employees, employers, wage earners—should buy to the very limit. Overtime, bonuses, profits should all be put in War Stamps and War Bonds. It is not only patriotic, it is necessary.

Fiorello H. LaGuardia
Mayor

Med drugimi težkočami, s katerimi se morajo naši vojaki na Srednjem Vzhodu so tudi puščavski viharji. Na sliki vidimo enega naših pilotov, ki si mora va obdržati šotor pri tleh, ko je začel divjati viharščavi. A kljub peščenim viharjem naši zrakoplovski osiške armade iz ene utrdbe do druge.

Ali iščete delo?

Ako iščete delo v kaki tovarni, ki izdeluje vojne potreščine

NE POZABITE NAJPREJ POGLEDATI V KOLONO NAŠIH MALIH OGLASOV!

SKORO VSAK DAN IŠČE KAKA VOJNA INDUSTRIJA TE ALI ONE VRSTE DELAVCEV

VOJNE INDUSTRIJE, KI OGLAŠAJO V TEM DNEVNIKU IŠČEJO... POMOČ!

Kadar vprašate za delo, ne pozabite omeniti, da ste videli tozadevni oglas v Ameriški Domovini

ŽENINI IN NEVESTE

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina
HENDERSON

6117 St. Clair Ave.

V BLAG SPOMIN

ČETRTE OBLETNICE SMRTI NAŠE PRELJUBLJENE IN NIKDAR POZABLJENE SOPROGE IN MATERE

Rose Koscak

ki jo je Bog poklical k sebi dne 29. marca, 1939. Štiri leta so že minula od bridkega spomina dne, ko zapustila solzno si dolino, draga soproga in ljubljena mati.

Blag spomin na Tebe draga, nam tolažbo daje večno, počivaj mirno, duša blaga, in prosí tam Boga za nas.

Tvoji dragi, ki Te še vedno zelo počesaajo:

FRANK KOSCAK, soprog in otroci.
Cleveland, O., 29. marca, 1943.